

Sygn. akt II DSS 16/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Zubert

ławnik Stanisława Rodzeń

Protokolant Katarzyna Wojnicka

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Piotra Schaba , przedstawiciela Ministra Sprawiedliwości Dariusza Kupczaka
po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 30 stycznia 2019 r.,
sprawy

A. G., sędziego Sądu Okręgowego w Ś.

**obwinionego o czyn z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o
ustroju sądów powszechnych**

w związku z odwołaniem jego obrońcy i Ministra Sprawiedliwości
od wyroku Sądu Apelacyjnego — Sądu Dyscyplinarnego w [...] (sygn. akt ASD [...])
z dnia 20 kwietnia 2018 roku,

na podstawie art. 437 kpk w związku z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku —
Prawo o ustroju sądów powszechnych i art. 104 § 3 pkt 2 oraz art. 133a § 1 ustawy
z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych

1. zmienia zaskarżony wyrok, w ten sposób, że :

**- w pkt I, II, III eliminuje sformułowanie „, przyjmując, że czyn
ten stanowi wypadek mniejszej wagi ”,**

- za każdy z przypisanych obwinionemu czynów wymierza karę dyscyplinarną nagany oraz na podstawie art. 133 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych wymierza obwinionemu karę łączną nagany;

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

3. na podstawie art. 109 a § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych odstępuje od podania wyroku do wiadomości publicznej, albowiem jest to zbędne do realizacji celów postępowania dyscyplinarnego;

4. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

W dniu 10 stycznia 2018 roku, Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych wystąpił do Sądu Apelacyjnego — Sądu Dyscyplinarnego w [...] z wnioskiem (RDSP [...]) o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko sędziemu Sądu Okręgowego w Ś. - A. G. pełniącemu funkcję Prezesa tego sądu, zarzucając popełnienie przewinień dyscyplinarnych polegających na tym, że:

składając, w trybie określonym w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm.), oświadczenia o swoim stanie majątkowym nie przedstawił w nich rzeczywistego stanu posiadanych środków finansowych, a w szczególności:

- a) w oświadczeniu wypełnionym w dniu 17 stycznia 2014 roku, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2013 roku, zaniżył wartość środków pieniężnych o kwotę 143.443,78 złotych oraz nie wykazał posiadanych papierów wartościowych;
- b) w oświadczeniu wypełnionym w dniu 16 stycznia 2015 roku, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2014 roku, zaniżył wartość środków pieniężnych o kwotę 63.156,65 złotych oraz nie wykazał posiadanych papierów wartościowych;
- c) w oświadczeniu wypełnionym w dniu 20 stycznia 2016 roku, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2015 roku, zaniżył wartość środków pieniężnych o kwotę 67.233,51 złotych oraz nie wykazał posiadanych papierów wartościowych;

tj. popełnienia trzech przewinień dyscyplinarnych pod postacią przewinień służbowych związanych z naruszeniem obowiązku wynikającego z art. 87 § 1 ww. ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych — określonych w art. 107 § 1 tejże ustawy.

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2018 roku Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] (sygn. akt ASD [...]):

- I. obwinionego A. G. uznał za winnego tego, że składając Prezesowi Sądu Apelacyjnego [...], w trybie określonym w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku

— Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp), oświadczenie o swoim stanie majątkowym, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2013 roku, nie dochował należytej staranności przy jego wypełnianiu w dniu 17 stycznia 2014 roku, przez co nieumyślnie nie wykazał posiadanych papierów wartościowych w postaci Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych Banku [...] S.A. oraz obligacji w P. TFI o nieustalonej wartości, przyjmując że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi — to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w przepisie art. 107 § 1 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, i za to, na podstawie art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 4 §1 kk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych odstąpił od wymierzenia kary;

- II. obwinionego A. G. uznał za winnego tego, że składając Prezesowi Sądu Apelacyjnego [...], w trybie określonym w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp), oświadczenie o swoim stanie majątkowym, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2014 roku, nie dochował należytej staranności przy jego wypełnianiu w dniu 16 stycznia 2015 roku, przez co nieumyślnie nie wykazał posiadanych papierów wartościowych w postaci obligacji w P. TFI o nieustalonej wartości, przyjmując że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi — to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w przepisie art. 107 § 1 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, i za to, na podstawie art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych odstąpił od wymierzenia kary;
- III. obwinionego A. G. uznał za winnego tego, że składając Prezesowi Sądu Apelacyjnego [...], w trybie określonym w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp), oświadczenie o swoim stanie majątkowym, odzwierciedlającym stan majątkowy na dzień 31 grudnia 2015 roku, nie dochował należytej staranności przy jego wypełnianiu w dniu 20 stycznia 2016 roku, przez co nieumyślnie nie wykazał posiadanych papierów wartościowych w postaci obligacji w P. TFI o nieustalonej wartości, przyjmując że czyn ten stanowi wypadek mniejszej wagi — to jest popełnienia przewinienia służbowego określonego w przepisie art. 107 § 1 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, i za to, na podstawie art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 4 § 1 kk w zw. z art. 128

ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych odstąpił od wymierzenia kary;

Kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążono Skarb Państwa.

W uzasadnieniu przedmiotowego orzeczenia Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] wskazał, że stan faktyczny ustalony został na podstawie wyjaśnień sędziego, zeznań świadka A. M., na części zeznań świadka K. W., dokumentach w postaci zawiadomienia Zastępcy Dyrektora Departamentu Postępowań Kontrolnych Centralnego Biura Antykorupcyjnego, oświadczeń majątkowych, umowy ubezpieczenia, opinii Przewodniczącej KRS oraz aktach osobowych obwinionego sędziego. Sąd wskazał, że w świetle definicji papieru wartościowego, nie może być wątpliwości, że Strukturyzowane Certyfikaty Depozytowe oraz obligacje TFI P. SA należy zaliczyć do papierów wartościowych, a sędzia zgodnie z treścią przepisu art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych i treścią formularza określonego przepisami wykonawczymi do ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (tj. z dnia 17 listopada 2016 roku, Dz. U. Nr 216, poz. 1584), miał obowiązek wskazać ich posiadanie nie tylko po wykupie, ale także gdy inkorporowały prawo majątkowe, według wartości na dzień 31 grudnia każdego roku. Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] powołał się na wyjaśnienia sędziego, który odnosząc się do zarzutu Rzecznika Dyscyplinarnego w zakresie zaniżenia wartości środków pieniężnych podniósł, że może to być konsekwencja posiadanej przez obwinionego umowy indywidualnego ubezpieczenia na życie „[...]”, która została zawarta przez sędziego A. G. z TU [...] S.A. w dniu 12 października 2004 roku. Jak wskazał jednak Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...], umowa ubezpieczenia na życie nie łączy się z osiągnięciem żadnych dochodów, nie można jej także uznać za papier wartościowy, co prowadzi do wniosku, że nie ma obowiązku wskazywania jej w formularzu, dopóki nie zostanie dokonany wykup polisy. Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] przyjął, że niepodanie przez obwinionego w oświadczeniach majątkowych papierów wartościowych wynika z niedochowania przez niego należytej staranności w wypełnieniu ustawowego obowiązku. Co więcej, jak wskazał Sąd *meriti*, źródłem tegoż obowiązku jest etyczna powinność wykazywania się niebudzącą wątpliwości rzetelnością w swoich sprawach finansowych i skrupulatnością w wypełnianiu wynikających stąd obowiązków. Z uwagi na brak możliwości ustalenia wartości niewskazanych przez obwinionego w oświadczeniach majątkowych papierów wartościowych, a także nieumyślną formę winy i jej

postać (całkowity brak złej woli), Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] uznał, że sędzia dopuścił się przewinień dyscyplinarnych mniejszej wagi. Sąd pierwszej instancji stwierdził także, że już samo ujawnienie i napiętnowanie tego rodzaju przewinień stanowi dotkliwą i skuteczną karę.

Odwołanie od przedmiotowego orzeczenia wniósł obrońca obwinionego, zaskarżając wyrok w całości, na korzyść obwinionego. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia (art. 438 pkt 2 kpk), tj.:
 - a) art. 7 kpk i 413 § 2 pkt 1 kpk w zw. z art. 128 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 107 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez nieprecyzyjne określenie przypisanych obwinionemu czynów, bez wskazania, na czym miało polegać niedochowanie należytej staranności oraz w istocie, czy obwinionemu zarzucono nieprzedstawienie rzeczywistego stanu majątkowego czy wypełnienie formularza niezgodnie z wzorem, przy czym w opisie czynów nie wskazano normy prawnej którą naruszył obwiniony;
 - b) art. 2 § 2 kpk, art. 4 kpk, art. 7 kpk, art. 424 § 1 kpk w zw. z art. 128 ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, opierając się w całości na wyjaśnieniach obwinionego złożonych w innym postępowaniu, pod presją czasu i przy braku dokładnych informacji co do własnego stanu majątkowego, oraz pominięcie kolejnych wyjaśnień obwinionego tylko dlatego, że pozostawały w opozycji do wcześniejszych wyjaśnień, przez co ocena dowodów jest bez wątpienia dowolna;
2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, który miał wpływ na treść tego orzeczenia (art. 438 pkt 3 kpk) polegający na oparciu się na faktach w istocie nieudowodnionych, co doprowadziło do przyjęcia, że obwiniony popełnił zarzucane mu przewinienia dyscyplinarne, a w szczególności poprzez błędne ustalenie, że obwiniony nie wykazał w oświadczeniach majątkowych posiadanych przez siebie papierów wartościowych w sytuacji, gdy nie ma na to żadnego dowodu, nie została ustalona ilość papierów wartościowych ani ich wartość, i poprzez pominięcie, że obwiniony wyraźnie zaprzeczył jakoby posiadał papiery wartościowe w okresie objętym zarzutami;

Podnosząc zarzuty obrońca obwinionego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanych mu przewinień.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego — Sądu Dyscyplinarnego w [...] (sygn. akt ASD [...]) odwołanie wniósł także Minister Sprawiedliwości, zaskarżając orzeczenie w całości, na niekorzyść obwinionego A. G. — sędziego Sądu Okręgowego w Ś.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- I. na podstawie art. 438 pkt 3 kpk — błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegający na uznaniu, że stopień zawinienia sędziego oraz brak możliwości ustalenia wartości niewykazanych w oświadczeniach papierów wartościowych, pozwalają na uznanie, że przypisane obwinionemu czyny są przewinieniami dyscyplinarnymi mniejszej wagi z art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, w sytuacji kiedy prawidłowo ustalone fakty dotyczące okoliczności przedmiotowo-podmiotowych popełnionych czynów wykluczają możliwość zakwalifikowania ich jako przewinienia dyscyplinarne mniejszej wagi z art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych;
- II. na podstawie art. 438 pkt 1 kpk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych obrazę prawa materialnego, tj. art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych przez jego niewłaściwe (bezzasadne) zastosowanie, polegające na przyjęciu za podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie, okoliczności niepodlegających uwzględnieniu przy stosowaniu art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, tj. dotychczasowej nienagannej postawy sędziego, pozytywnych opinii o jego długoletniej pracy, okoliczności, że jest osobą o wysokiej kulturze osobistej, cieszącą się powszechnym szacunkiem i zaufaniem, a także zachowania po popełnieniu deliktów — złożenia wyjaśnień, które stały się podstawą poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, a z drugiej strony całkowite pominięcie istotnego dla oceny możliwości zastosowania art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych wysokiego stopnia szkodliwości czynów, zarówno społecznej jak też dla dobra wymiaru sprawiedliwości i wizerunku sędziów.

Podnosząc powyżej wskazane zarzuty, Minister Sprawiedliwości wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie obwinionego za winnego popełnienia

przypisanych mu czynów, z ustaleniem, że nie stanowią one przewinień dyscyplinarnych mniejszej wagi z art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych i wymierzenie obwinionemu za każdy z deliktów na podstawie art. 109 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych kary nagany oraz kary łącznej nagany (art. 133a § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych).

Sąd Najwyższy, zważył co następuje:

W pierwszej kolejności należy odnieść się do obowiązku składania przez sędziów oświadczeń o swoim stanie majątkowym, jako podstawy dalszych, bardziej szczegółowych rozważań. Zgodnie z przepisem art. 87 § 1 ustawy z dnia 21 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu obowiązującym w chwili czynów, sędziowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego albo jego małżonka od Skarbu Państwa albo innej państwowej lub samorządowej osoby prawnej mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Już na wstępie należy podkreślić, że w wyniku nowelizacji ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, zakres danych podawanych w oświadczeniu majątkowym został uszczegółowiony. Zgodnie bowiem ze znowelizowanym brzemieniem tego przepisu (tekst jedn. Dz. U. z 2018 roku, poz. 23) Sędziowie i dyrektorzy sądów oraz ich zastępcy są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o: 1) posiadanych zasobach pieniężnych; 2) posiadanych nieruchomościach i tytułach prawnych do ich posiadania; 3) posiadanych rzeczach ruchomych o wartości jednostkowej powyżej 10.000 zł; 4) posiadanych udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego; 5) posiadanych instrumentach finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1768) innych niż wskazane w pkt 4; 6) dochodach podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych, uzyskanych w okresie roku przed dniem, na który składane jest oświadczenie, o ile ich łączna wartość przekracza 10.000 zł, i ich źródłach, z wyłączeniem dochodów uzyskanych w związku z pełnieniem urzędu na stanowisku sędziowskim albo

zatrudnieniem na stanowisku dyrektora sądu lub zastępcy dyrektora sądu; 7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu; 8) wierzytelnościach i zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10.000 zł.

Podkreślić należy, że forma składanego przez sędziego oświadczenia o stanie majątkowym została szczegółowo określona w przepisach prawa. W brzmieniu do dnia 31 grudnia 2015 roku, przepis art. 88 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, wprost stanowił, że do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 87 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, stosuje się odpowiednio formularz określony przepisami o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Treść formularza oświadczenia, wprowadzona została rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 4 lipca 2011 roku w sprawie określenia wzorów formularzy oświadczeń o prowadzeniu działalności gospodarczej i o stanie majątkowym (Dz. U. z 2011 roku, nr 150, poz. 890). Zgodnie z ww. rozporządzeniem, w oświadczeniu o stanie majątkowym, wskazać należało na majątek w postaci: domu, mieszkania, gospodarstwa domowego, innych nieruchomości, a także zasobów pieniężnych, wśród których dokonano wyszczególnienia na środki pieniężne zgromadzone w walucie polskiej, środki pieniężne zgromadzone w walucie obcej, a także papiery wartościowe. Punkt VII zawierał także miejsce na inne dodatkowe dane o stanie majątkowym. W obowiązującym aktualnie stanie prawnym, treść formularza określona jest rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 2017 roku w sprawie oświadczenia o stanie majątkowym sędziego, dyrektora sądu oraz zastępcy dyrektora sądu (Dz. U. z 2017 roku, poz. 2437). W punkcie V tegoż formularza, nałożono na składającego obowiązek podania danych dotyczących Instrumentów finansowych w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2017 r. poz. 1768) inne niż wskazane w pkt IV (rodzaj, ilość i wartość).

W realiach przedmiotowego stanu faktycznego, konieczne jest także odwołanie się do pojęcia papieru wartościowego, bowiem ma to zasadnicze znaczenie z punktu widzenia oceny zachowania obwinionego sędziego A. G., w świetle podniesionych zarzutów odwoławczych. W polskim systemie prawa nie ma jednej, legalnej definicji papieru wartościowego. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 roku — Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2018 roku, poz. 1025 ze zm.) ustawodawca odwołuje się do papierów wartościowych w przepisach art. 921⁶ — art. 921¹⁶. W związku z tym, doktryna prawa cywilnego wypracowała definicję papieru wartościowego, wskazując, że jest to „dokument

inkorporujący w sobie prawo (uprawnienie) prywatne majątkowe” (R. Adamus, [w:] M. Fras (red.), M. Habdas (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz. Tom V. Zobowiązania. Część szczególna (art. 765–921¹⁶)*, LEX 2018). Wskazać należy także na bardziej szczegółowe unormowania w tym zakresie, podając między innymi regulacje zawarte w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o obrocie instrumentami finansowymi (tekst jedn. Dz. U. z 2018 roku, poz. 2286), w których wprost wskazano w przepisie art. 3 ust. 1 ww. ustawy, że papiery wartościowe rozumie się jako: a) akcje, prawa poboru w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 15 września 2000 r. — Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1577 oraz z 2018 r. poz. 398, 650 i 1544), prawa do akcji, warranty subskrypcyjne, kwity depozytowe, obligacje, listy zastawne, certyfikaty inwestycyjne i inne zbywalne papiery wartościowe, w tym inkorporujące prawa majątkowe odpowiadające prawom wynikającym z akcji lub z zaciągnięcia długu, wyemitowane na podstawie właściwych przepisów prawa polskiego lub obcego, b) inne zbywalne prawa majątkowe, które powstają w wyniku emisji, inkorporujące uprawnienie do nabycia lub objęcia papierów wartościowych określonych w lit. a, lub wykonywane poprzez dokonanie rozliczenia pieniężnego, odnoszące się do papierów wartościowych określonych w lit. a, walut, stóp procentowych, stóp zwrotu, towarów oraz innych wskaźników lub mierników (prawa pochodne). Można zatem określić papier wartościowy jako dokument, który inkorporuje określone prawa majątkowe. Nie ulega wątpliwości, że obligacje należy zaliczyć do papierów wartościowych, do których wykazania w oświadczeniu majątkowym zobowiązany jest sędzia.

Przechodząc do kwestii zarzutów odwoławczych obrońcy obwinionego, w pierwszej kolejności należy rozważyć podnoszony przezeń zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku. Obrońca podniósł, że w przypadku przedmiotowego orzeczenia, sąd oparł się na faktach nieudowodnionych, wobec których w pierwszej kolejności stwierdził, że nie zostało wykazane, iż obwiniony posiadał papiery wartościowe w okresie objętym zarzutami, a także jaka była ich ilość czy wartość. Podkreślić należy, że w wyniku kontroli przeprowadzonej przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, w oświadczeniach majątkowych obwinionego za lata 2011-2015 stwierdzone zostały nieprawidłowości, co skutkowało zawiadomieniem skierowanym, w dniu 26 stycznia 2017 roku, do Prezesa Sądu Apelacyjnego przez Zastępcę Dyrektora Departamentu Postępowań Kontrolnych Centralnego Biura Antykorupcyjnego. W zawiadomieniu wskazano, że ujawniono różnice między stwierdzonym na podstawie informacji przekazanych przez banki, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe stanem faktycznym a stanem zadeklarowanym przez sędziego A. G.. Nieprawidłowości polegały na tym, że obwiniony w składanych oświadczeniach majątkowych nie wykazał posiadanych papierów

wartościowych, a także zaniżona została wartość środków pieniężnych. Po zakończeniu kontroli, sporządzono z niej protokół, do którego zastrzeżeń nie wniósł obwiniony. Jak wskazała świadek K. W., w zeznaniach złożonych podczas postępowania wyjaśniającego w dniu 19 lipca 2017 roku, kwoty wskazane w piśmie Zastępcy Dyrektora Departamentu Postępowań Kontrolnych Centralnego Biura Antykorupcyjnego — to „różnica pomiędzy kwotami wymienionymi w oświadczeniach majątkowych a sumą wszystkich zgromadzonych środków w postaci gotówki, z tym, że kwoty te obejmowały także wartość obligacji, ubezpieczenia inwestycyjnego w towarzystwie ubezpieczeniowym. Zatem przedmiotowe kwoty wymienione w piśmie z dnia 26 stycznia 2017 roku, nie odzwierciedlają różnicy w oświadczeniach majątkowych a rzeczywistym stanem rzeczy w samej gotówce, jakkolwiek wyrażane były w kwotach pieniężnych”. Analiza złożonych przez sędziego oświadczeń majątkowych wprost wskazuje, że podczas wypełniania formularza oświadczenia o stanie majątkowym, w pozycji dotyczącej papierów wartościowych, obwiniony zamieszczał zapis: „nie posiadam”. Warto także podkreślić, że w piśmie z dnia 8 marca 2017 roku, skierowanym do Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, obwiniony podtrzymał wyjaśnienia złożone w oświadczeniu z dnia 8 lutego 2017 roku, w których nie negował ustaleń dokonanych w trakcie postępowania kontrolnego, a także wskazał, że nieprawidłowości wynikały wyłącznie z „zapomnienia i przeoczenia o dalszych środkach finansowych zgromadzonych na polisie inwestycyjnej w TU [...] SA oraz zakupionych Strukturyzowanych Certyfikatach Depozytowych w Domu Maklerskim P. SA”. W odniesieniu zaś do środków pieniężnych zgromadzonych w papierach wartościowych TFI P. SA, podkreślił, że „zawsze były uwzględniane w treści oświadczenia, przy czym wartość ulegała znacznym wahaniom zależnie od zysków kursowych osiągniętych na poszczególnych rynkach, na których środki te były inwestowane”. W oświadczeniu złożonym 24 marca 2018 roku obwiniony odwołał złożone oświadczenia zaprzeczając jakoby posiadał jakiekolwiek papiery wartościowe, podkreślając jednocześnie, że środki pieniężne zgromadzone przez niego na rachunkach bankowych były niższe od środków pieniężnych zgromadzonych w walucie polskiej, wskazywanych w oświadczeniach majątkowych. Podkreślił także, że posiadał produkty finansowe w P. TFI, a ich wartość ustalana była na podstawie danych uzyskiwanych ze stron internetowych banku i uwzględniana w składanych oświadczeniach. Co innego wynika jednak, z ustaleń dokonanych podczas kontroli prowadzonej przez Centralne Biuro Antykorupcyjne, którym należy dać wiarę, jako będącym wynikiem przeprowadzonej analizy stanu majątkowego w oparciu o zewnętrzne informacje przekazane przez banki, instytucje finansowe i ubezpieczeniowe.

Jak podkreśla się w doktrynie i w orzecznictwie Sądu Najwyższego „ustalenia faktyczne nie zawsze muszą bezpośrednio wynikać z konkretnych dowodów. Mogą one także wypływać z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli owa sytuacja jest tego rodzaju, że stanowi oczywistą przesłankę, na której podstawie doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, iż dane okoliczności faktyczne istotnie wystąpiły” (D. Świecki, [w:] D. Świecki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II (art. 425-673), LEX 2018; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1973 r., III KR 243/73, LEX nr 18711; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2008 r., III KK 221/08, LEX nr 495316; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2013 r., WA 15/13, LEX nr 134130). W świetle powyższego, a także mając na uwadze podniesione okoliczności, zdaniem Sądu Najwyższego, poczynione w tym zakresie przez sąd *meriti* ustalenia faktyczne zasługują na aprobatę. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, daje podstawę do ustalenia, że obwiniony dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego, poprzez nieujawnienie w składanych oświadczeniach majątkowych posiadanych przez sędziego aktywów, w postaci papierów wartościowych. Zdaniem Sądu Najwyższego, sąd pierwszej instancji zasadnie nie dał wiary wyjaśnieniom sędziego z dnia 24 marca 2018 roku, które pozostawały w sprzeczności z pozostałym, zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd *meriti* dokonane zostały w sposób zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa, a także dawały podstawę do wymierzenia obwinionemu kary dyscyplinarnej. Odwołując się do oceny wyjaśnień obwinionego, należy przytoczyć określone czynności podejmowane przez obwinionego w toku postępowania. W piśmie z dnia 8 marca 2017 roku, obwiniony nie podważał wyjaśnień z dnia 8 lutego 2017 roku, w których nie kwestionował nieprawidłowości, które zostały stwierdzone w wyniku prowadzonej kontroli. W wyjaśnieniach złożonych w dniu 16 października 2017 roku, podniósł, że faktycznie nie wskazał w składanych oświadczeniach polisy, a także Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych, nie dokonując ich przeliczenia na środki pieniężne. Odnosząc się zaś do obligacji posiadanych w P. TFI, wskazał, że nie miał informacji co do ich wartości, skoro ich nie wpisał. Co istotne, w oświadczeniu z dnia 16 października 2017 roku, obwiniony także nie kwestionował posiadania papierów wartościowych, odwołując się jedynie do niemożliwości wykazania ich wartości, co miało uzasadniać ich nieujawnienie. Po ponad roku od kontroli, w dniu 24 marca 2018 roku, w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że nie dokonywał, w składanych oświadczeniach zaniżenia posiadanych środków majątkowych, a w okresie 2014-2016 nie posiadał obligacji, zaś przyznanie we wcześniejszych wyjaśnieniach określonych faktów, wynikało z obszerności i szczegółowości protokołu

kontroli Centralnego Biura Antykorupcyjnego. Zasadnie, w ocenie Sądu Najwyższego ocenione zostały wyjaśnienia obwinionego, pozostając w części uznane za niewiarygodne. Sumując powyższe, w ocenie Sądu Najwyższego, poczynione przez sąd pierwszej instancji ustalenia należy uznać za prawidłowe.

W odwołaniu obrońca zarzucił także obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to art. 7 kpk, 413 § 2 pkt 1 kpk w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych. Zdaniem obrony, Sąd Dyscyplinarny — Sąd Apelacyjny w [...], nie uczynił zadość wymogom dotyczącym precyzyjnego określenia przypisanych obwinionemu czynów. Obrońca podkreślił, że w wyroku nie ma jednoznacznej odpowiedzi, czy zachowanie obwinionego zostało ocenione jako postępowanie niegodne czy naruszenie przepisów prawa, które nie zostały w treści orzeczenia przytoczone.

Odnosząc się do podnoszonych przez obronę zarzutów, w pierwszej kolejności podnieść należy, iż nie ulega wątpliwości, że przy wypełnianiu oświadczenia majątkowego, sędzia zobowiązany jest wskazać wszystkie składniki majątku, aby składane oświadczenie było prawdziwe i wyczerpująco określało jego majątek. Ustawodawca, w sposób szczegółowy, we wzorze obowiązującego w dacie czynu formularza (wprowadzonego w drodze rozporządzenia), opisał jakie składniki majątkowe winny zostać określone przez sędziego. Nierzetelne wykazanie poszczególnych kategorii składników majątkowych stanowi poważne, zdaniem Sądu Najwyższego, naruszenie powinności służbowych sędziego, od którego wymaga się profesjonalizmu oraz przestrzegania właściwych standardów zachowania. Zgodnie z § 18 ust. 1 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów i Asesorów Sądowych (obecnie tekst jedn. uchwała nr 25/2017 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 13 stycznia 2017 roku; w dacie czynu obowiązywała uchwała nr 16/2003 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 19 lutego 2003 roku w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów) sędzia powinien wykazywać nie budzącą wątpliwości rzetelność w swoich sprawach finansowych oraz skrupulatność w wypełnianiu wynikających stąd obowiązków. Na marginesie należy jedynie wskazać, że od 6 stycznia 2017 roku oświadczenia majątkowe sędziów, składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywego oświadczenia. Nie można zgodzić się w tym zakresie z obrońcą obwinionego, który w odpowiedzi z dnia 18 stycznia 2019 roku na odwołanie Ministra Sprawiedliwości, kwestionuje zasadność powoływania się na tę okoliczność. Zdaniem niniejszego składu Sądu Najwyższego, oświadczenie o stanie majątkowym miało także doniosłe znaczenie przed tą datą. Zgodzić się należy z podnoszonymi przez obrońcę

twierdzeniami, że z uwagi na datę popełnienia czynów przez obwinionego, nie można oceniać zachowania sędziego A. G. w kontekście stanu prawnego obowiązującego po dniu 6 stycznia 2017 roku, od której to daty składane jest ono pod rygorem odpowiedzialności karnej. W ocenie Sądu Najwyższego prowadziłoby to do zachwiania podstawowych zasad prawa karnego. Nie może to jednak prowadzić to stwierdzenia, że przed tą datą waga składanych oświadczeń nie była niezwykle istotna. Konstatując, nierzetelne złożenie oświadczenia majątkowego stanowi poważne przewinienie służbowe, godzące w dobro chronione, którym jest wymiar sprawiedliwości, w postaci jawności i przejrzystości sytuacji majątkowej osób pełniących funkcje orzecznicze, będąc przy tym poważnym i rażącym naruszeniem przepisu art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych. Nie ulega wątpliwości, że należyte i skrupulatne wypełnianie oświadczeń o stanie majątkowym wpływa na wzrost zaufania do sądów jako instytucji publicznej oraz do samych sędziów, a także wzmacnia transparentność działalności wymiaru sprawiedliwości.

W realiach przedmiotowego stanu faktycznego, należy wskazać, że Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] w opisie czynów przypisanych zawarł stwierdzenie, że obwiniony nie dochował należytej staranności przy wypełnianiu oświadczeń majątkowych, do których złożenia obligował sędziego przepis art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych. Brak staranności w wypełnianiu ww. oświadczeń polegał na nie wykazaniu przez obwinionego posiadanych papierów wartościowych.

Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony przez inny skład tegoż Sądu, w wyroku z dnia 5 kwietnia 2018 roku (sygn. akt SDI 1/18, LEX nr 2526748), w którym stwierdzono, że „otwarta konstrukcja przewinień dyscyplinarnych (nieobowiązywanie zasady ustawowej określoności czynu) sprawia, że nie można przypisanego obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym zachowania analizować pod kątem wypełnienia "kompletu znamion" w rozumieniu wskazanym w powyżej przytoczonym wyroku, niemniej opis przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego musi precyzyjnie (choćby ze względów gwarancyjnych) przedstawiać te elementy jego zachowania, które, zakwalifikowane jako naruszenie standardów wynikających z reguł deontologicznych, jednoznacznie wskazują na powody dla których uważa się je za delikt dyscyplinarny w świetle przyjętej kwalifikacji prawnej". W ocenie Sądu Najwyższego, opis czynu dokonany przez sąd pierwszej instancji, spełnia kryteria określone w przepisie art. 413 § 2 kpk, bowiem wprost wskazuje na konkretne zachowanie obwinionego, powód dla których zostało ono uznane za sprzeczne z określoną normą, a także jakie normy nakładały na sędziego obowiązek określonego postępowania. Zważywszy na fakt przypisania obwinionemu odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienie służbowe związane z naruszeniem art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. —

Prawo o ustroju sądów powszechnych, kompletność zawartego w skarżonym wyroku opisu czynu nie nasuwa istotnych zastrzeżeń, bowiem opis ten wskazuje kto, gdzie, kiedy i w jaki sposób dopuścił się przewinienia służbowego.

Na marginesie należy jedynie podkreślić, że oceniając rozstrzygnięcie sądu, nie można pominąć części motywacyjnej orzeczenia, będącej jego istotnym elementem. W doktrynie podkreśla się, że „pierwszoplanową funkcją uzasadnienia jest funkcja wyjaśniająco-interpretacyjna” (R. Ponikowski, J. Zagrodnik, [w:] J. Skorupka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Legalis 2018). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się także na inne funkcje uzasadnienia orzeczenia, podkreślając, że są to funkcje „sprzyjania samokontroli organu orzekającego, wyjaśniająco-interpretacyjną (w tym dokumentacyjną i ułatwiającą realizację orzeczenia), kontrolną zewnętrzną, umożliwiającą akceptację orzeczenia w skali indywidualnej i jego legitymizację społeczną (funkcja wychowawcza, głos w dyskursie społecznym). Wszystkie te funkcje uzasadnienia są zakotwiczone w konstytucyjnych zasadach i wartościach, aby wskazać tylko zasadę państwa prawa, godność ludzką, skuteczne prawo do sądu. Jednak nie w każdym wypadku każda z tych funkcji dochodzi do głosu równie silnie. Zależy to od szczebla postępowania, przedmiotu orzeczenia, formy uzasadnienia (ustne, pisemne). Toteż w wypadku oceny każdego ograniczenia zasady uzasadniania orzeczeń konieczna jest dokładna analiza wszystkich czynników, uwarunkowań i kryteriów” (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 kwietnia 2005 roku, sygn. akt SK 48/04, LEX nr 149976). Mając na uwadze powyższe, przy ocenie prawidłowości postępowania sądu pierwszej instancji należy mieć na względzie całość orzeczenia, nie pomijając także jego uzasadnienia, jako części motywacyjno-interpretacyjnej, w której dokonywane jest wyjaśnienie użytych w opisie czynu słów. W realiach przedmiotowego stanu faktycznego, Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] szeroko odniósł się do obowiązku składania oświadczeń majątkowych przez sędziów dokładnie opisując przy tym zachowanie obwinionego sędziego, który w składanych oświadczeniach majątkowych nie wykazał posiadanych papierów wartościowych. Sąd Apelacyjny — Sąd Dyscyplinarny w [...] stwierdził, że zachowaniem tym sędzia naruszył obowiązek wynikający z art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, wskazując w opisie czynu kiedy i w jaki sposób dopuścił się on przedmiotowego naruszenia, czym wypełnił obowiązek należytego opisu czynu wynikający z właściwych przepisów Kodeksu postępowania karnego, stosowanych w niniejszej sprawie w sposób odpowiedni, stosownie do treści przepisu art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W odwołaniu obrona podniosła także zarzut naruszenia art. 2 § 2 kpk, art. 4 kpk, art. 7 kpk, art. 424 § 1 kpk, poprzez oparcie się przez sąd *meriti* w całości na wyjaśnieniach obwinionego złożonych w innym postępowaniu, pod presją czasu i przy braku dokładnych informacji co do własnego stanu majątkowego oraz pominięcia kolejnych wyjaśnień obwinionego tylko dlatego, że pozostawały w opozycji do wcześniejszych wyjaśnień, co zdaniem obrony prowadzi do konstatacji, że ocena dowodów miała charakter dowolny.

Odnosząc się do tegoż zarzutu, Sąd Najwyższy podkreśla, że zgodnie z dyspozycją przepisu art. 7 kpk, organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Jak wskazuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego „odrzućcie przez Sąd jednych dowodów, przy jednoczesnym uwzględnieniu innych dowodów stanowi uprawnienie Sądu dokonującego ustaleń faktycznych albo aprobującego te ustalenia z pełnym uwzględnieniem zasady swobodnej oceny dowodów, nie może być uznane za przejaw jej naruszenia” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2018 roku, sygn. akt IV KK 105/18, LEX nr 2498023). W literaturze przedmiotu podkreśla się, że „swobodne przekonanie musi być oparte na całokształcie okoliczności ujawnionych w czasie przewodu sądowego, sędzia obowiązany jest rozważyć każdy szczegół jego znaczenie oraz stosunek do wszystkich, w związku będących okoliczności” (A. Sakowicz, [w:] A. Sakowicz (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2018, s. 56).

Sąd *meriti* obszernie odniósł się do wyjaśnień składanych przez obwinionego sędziego w toku postępowania, tak wobec wyników kontroli Centralnego Biura Antykorupcyjnego, jak i w toku postępowania dyscyplinarnego. Sąd nie dał wiary wyjaśnieniom obwinionego z dnia 24 marca 2018 roku, bowiem „pozostawały w opozycji do wyjaśnień złożonych przez sędziego w przedsądowej fazie postępowania dyscyplinarnego, które cechowała spontaniczność i szczerść”. Ocena wyjaśnień dokonana została także w świetle pozostałych zgromadzonych w sprawie dowodów. Sąd pierwszej instancji zasadnie podkreślił, że pierwotne wyjaśnienia złożone zostały na piśmie, co wyklucza brak należytej rozwagi i działanie pod wpływem błędu, na co powoływał się obwiniony. Podkreślić należy raz jeszcze, że także w piśmie z dnia 8 marca 2017 roku, obwiniony nie podważał wyjaśnień z dnia 8 lutego 2017 roku, w których nie kwestionował nieprawidłowości, które zostały stwierdzone w wyniku prowadzonej kontroli. W wyjaśnieniach złożonych w dniu 16 października 2017 roku, obwiniony podniósł, że faktycznie nie wskazał w składanych oświadczeniach polisy inwestycyjnej, a także Strukturyzowanych Certyfikatów Depozytowych, nie dokonując ich przeliczenia na środki

pieniężne. Odnosząc się zaś do obligacji posiadanych w P. TFI, wskazał, że nie miał informacji co do ich wartości, skoro ich nie wpisał. Co istotne, w oświadczeniu z dnia 16 października 2017 roku, obwiniony także nie kwestionował posiadania papierów wartościowych, odwołując się jedynie do niemożliwości wykazania ich wartości, co miało uzasadniać ich nieujawnienie. W świetle całokształtu okoliczności faktycznych, stwierdzić należy, że ocena zgromadzonego materiału dowodowego dokonana przez sąd pierwszej instancji była zgodna z dyspozycją przepisu art. 7 kpk, zgodnie z którym organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego. Przeprowadzone postępowanie dowodowe dawało wystarczające podstawy do przypisania obwinionemu przewinienia dyscyplinarnego. Należy podkreślić także, że zasadne były rozważania sądu *meriti* w zakresie umowy ubezpieczenia na życie. Na marginesie należy jedynie wskazać, odnosząc się do problematyki dowodu z zawiadomienia Zastępcy Dyrektora Departamentu Postępowań Kontrolnych Centralnego Biura Antykorupcyjnego, że zasadnie podnosi się w piśmiennictwie, że „przyjmuje się pojęcie dowodu jako środka rozumianego jako tzw. podstawa dowodu, czyli to, co stanowi informację, na podstawie której organ procesowy może wyrobić sobie pogląd o jakimś stanie rzeczy (np. zeznania świadka, treść dokumentu)” (C. Kulesza, [w:] K. Dudka (red.), *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, LEX 2018). Zatem, w ocenie Sądu Najwyższego, w świetle okoliczności przedmiotowej sprawy można powyższe zawiadomienie traktować jako dowód.

Minister Sprawiedliwości w uzasadnieniu zarzucił sądowi pierwszej instancji błąd w ustaleniach faktycznych, poprzez niewłaściwe przyjęcie, że zachowanie obwinionego wypełnia przesłanki przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi z art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych. Podniósł także naruszenie prawa materialnego, a to art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez jego niezasadne zastosowanie polegające na przyjęciu za podstawę rozstrzygnięcia w tym zakresie, okoliczności niepodlegających uwzględnieniu przy stosowaniu art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, tj. dotychczasowej nienagannej postawy sędziego, pozytywnych opinii o jego długoletniej pracy, okoliczności, że jest osobą o wysokiej kulturze osobistej, cieszącą się powszechnym szacunkiem i zaufaniem, a także zachowania po popełnieniu deliktów — złożenia wyjaśnień, które stały się podstawą poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, a z drugiej strony całkowite pominięcie istotnego dla oceny możliwości zastosowania art. 109 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju

sądów powszechnych wysokiego stopnia szkodliwości czynów, zarówno społecznej jak też dla dobra wymiaru sprawiedliwości i wizerunku sędziów.

Co do zasady, zarzuty podnoszone przez Ministra Sprawiedliwości w zakresie wadliwego zakwalifikowania przewinienia dyscyplinarnego obwinionego jako czynu mniejszej wagi zasługują na uwzględnienie. Podnieść należy, że zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego, „ustawodawca nie wskazał w ustawie — Prawo o ustroju sądów powszechnych definicji przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi (nie uczynił tego również w odniesieniu do wypadku mniejszej wagi w innych ustawach), niemniej jednak przyjąć można, iż chodzi tu o sytuacje, w których występuje przewaga elementów łagodzących o charakterze przedmiotowo-podmiotowym, w szczególności niewielka szkodliwość zachowania dla służby sędziowskiej oraz niewielki stopień zawinienia. Bez wpływu natomiast dla zakwalifikowania przewinienia dyscyplinarnego jako wypadku mniejszej wagi pozostają okoliczności leżące poza czynem, a więc na przykład dotychczasowy przebieg służby obwinionego sędziego, jego poprzednia karalność (lub niekaralność) dyscyplinarna czy też zachowanie po popełnieniu czynu. Nie bez znaczenia pozostaje tu także stopień społecznej szkodliwości zarzucanego przewinienia dyscyplinarnego” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2011 roku, sygn. akt SNO 1/11, LEX nr 1288777). Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 października 2015 roku, stwierdzając, że „przyjęcie wypadku mniejszej wagi jest rozstrzygnięciem o kwalifikacji prawnej czynu, która nie może być związana ani uzależniona od osobowości obwinionego, jego opinii, zachowania przed i po popełnieniu czynu, a także innych okoliczności mających wpływ na wymiar kary, lecz leżących poza czynem”(wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2015 roku, sygn. akt SNO 58/15, LEX nr 1813482). Oceniając zatem zachowanie z punktu widzenia możliwości zakwalifikowania go jako przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, poza zakresem zainteresowania sądu pozostają wszelkie okoliczności, które nie są związane z czynem.

W realiach przedmiotowej sprawy, w kwestii przypisania obwinionemu popełnienia przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi, nie ma zatem znaczenia postawa i dotychczasowa służba sędziego, a także dobre opinie w środowisku sędziowskim. Jedyne elementem, do którego należy się odnieść, w przypadku rozważania możliwości zakwalifikowania zachowania obwinionego jako przewinienia mniejszej wagi, są wszelkie okoliczności podmiotowo-przedmiotowe związane z popełnionym przewinieniem dyscyplinarnym, a to nienależytym dochowaniem obowiązków wynikających z przepisu art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych. Jak zasadnie podkreślił Minister Sprawiedliwości, obwiniony w sposób „nierzetelny, trzykrotnie, rok po

roku wypełnił swoje oświadczenie o stanie majątkowym, w ten sposób że nie wykazywał posiadanych papierów wartościowych”, co zdaniem odwołującego było „skutkiem rażącego lekceważenia obowiązku rzetelnego wypełniania oświadczenia”. W ocenie Sądu Najwyższego, zachowanie obwinionego nie wpisuje się w standardy postępowania właściwego sędziemu, od którego winno wymagać się przede wszystkim należytego wykonywania nałożonych na niego obowiązków. Nie ulega przy tym wątpliwości, że usprawiedliwieniem postępowania sędziego w zakresie składanych oświadczeń majątkowych, nie może być nierozwaga, zapomnienie lub przekonanie o braku obowiązku wyjawiania określonych składników majątku. Przyjmując takie wyjaśnienia, w ocenie Sądu Najwyższego, podważa się istotę składanych informacji o stanie majątku. W świetle całokształtu okoliczności danej sprawy, nie można zgodzić się ze stanowiskiem sądu pierwszej instancji, że sędzia dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego mniejszej wagi. Przede wszystkim wymaga podkreślenia, że nierzetelne składanie oświadczeń majątkowych, godzi nie tylko w dobre imię środowiska sędziowskiego, lecz także podważa zaufanie do wymiaru sprawiedliwości w ogólności. Istotne jest także odwołanie się do społecznej szkodliwości czyny, oceniając ją w świetle przesłanek określonych w przepisie art. 115 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku — *Kodeks karny* (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1600 z późn. zm.) — dalej także „kk”, w danym stanie faktycznym jako znaczną. Zachowanie obwinionego sędziego A. G. było zachowaniem zawinionym, wobec którego można przypisać co najmniej winę w formie nieumyślnej.

Jedynie na marginesie należy zauważyć, że podczas rozprawy odwoławczej w dniu 30 stycznia 2019 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego z ostrożności procesowej podniósł, że zachowanie obwinionego należy oceniać także w kategorii przesłanki uchybienia godności zawodu. Wprawdzie nie zostało to wyartykułowane w odwołaniu wywiedzionym przez obrońcę i Ministra Sprawiedliwości, jednak w ocenie Sądu Najwyższego, wyjaśnienia wymaga także problematyka charakteru przewinień dyscyplinarnych.

Nie ulega wątpliwości, że sędzia, zgodnie z przepisem art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — *Prawo o ustroju sądów powszechnych*, może popełnić przewinienie służbowe w szczególności poprzez oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, a także w wyniku naruszenia godności zawodu. Katalog przewinień dyscyplinarnych ma charakter otwarty, co wynika wprost z przepisu art. 107 § 1 ww. ustawy. Ograniczając się jednak do analizy dwóch wskazanych przez ustawodawcę form, a to oczywistego i rażącego naruszenia prawa oraz naruszenia godności zawodu, podkreślić należy, że wystąpienie już jednej z nich powoduje aktualizację odpowiedzialności dyscyplinarnej. W opinii Sądu

Najwyższego, nie wyklucza to sytuacji, w której nastąpi kumulacja podstaw odpowiedzialności. Należy podkreślić, że każda ze wskazanych przesłanek chroni odmienne wartości, ważne z punktu widzenia postrzegania wymiaru sprawiedliwości, a w konsekwencji także państwa i prawa. W ocenie Sądu Najwyższego, rażące i oczywiste naruszenie prawa przez sędziego, należy odnosić do jego funkcji orzeczniczych, jako podstawowych zadań stawianych przed sędziami, które w fundamentalny sposób wpływają na funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości. Z kolei przesłanka uchybienia godności zawodu będzie obejmowała wszystkie sytuacje, które są niezwiązane bezpośrednio z działalnością orzeczniczą, dotycząc także sfery życia prywatnego sędziego, mającej wpływ na całościową ocenę sądów jako instytucji publicznej oraz samych sędziów jako osób od których wymaga się ponadprzeciętnych standardów postępowania.

W realiach przedmiotowej sprawy zachowanie obwinionego stanowiło przewinienie służbowe, bowiem naruszył on przepisy zobowiązujące go do rzetelnego i prawidłowego wypełniania oświadczeń majątkowych, nie zakwalifikowano zaś tegoż naruszenia jako oczywistej i rażącej obrazy przepisów postępowania lub naruszenia godności zawodu. Jedynie na marginesie należy zauważyć, że w opinii Sądu Najwyższego zachowanie sędziego można było oceniać jako naruszenie godności zawodu, bowiem podważało zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, którego działalność, także poprzez zachowanie sędziów, winna być przejrzysta i transparentna. Naruszenie prawa, tak oczywiste i rażące, jak i nieposiadające tego przymiotu przewinienie służbowe, może stanowić jednocześnie uchybienie godności urzędu, nie każde zaś naruszenie godności będzie skutkowało naruszeniem przez sędziego prawa. Wynika to bowiem z tego, że godność zawodu jest wartością, z której wyprowadzamy określoną wzorcową powinność postępowania, która jest zachwiana w przypadku naruszenia prawa, na którego straży ma stać wymiar sprawiedliwości. Sąd Najwyższy nie przesądza jednak, że każde naruszenie prawa implikuje naruszenie godności, a także, że każde naruszenie godności jest automatycznie naruszeniem prawa.

W odniesieniu do wymierzonej obwinionemu kary dyscyplinarnej podkreślić należy, że Sąd Najwyższy podziela pogląd wyrażony przez inny skład tegoż Sądu, że „istotą rozstrzygania o karze w postępowaniu dyscyplinarnym jest wszak nie nieokreślone bliżej jej stopniowanie, ale, przy uwzględnieniu przewidzianego prawem katalogu kar, wymierzenie kary sprawiedliwej, odpowiadającej wadze przewinienia i stopniowi winy sprawcy, spełniającej cele w zakresie prewencji indywidualnej, jak i szerszego oddziaływania” (wyrok Sądu Najwyższego — Sądu Dyscyplinarnego z dnia 7 grudnia 2017 roku, sygn. akt SNO

42/17, LEX nr 2408338). W judykaturze Sądu Najwyższego, przyjmuje się, że w przypadku wymiaru kary dyscyplinarnej odpowiednie zastosowanie znajdują dyrektywy wymiaru kary określone w kodeksie karnym. W orzecznictwie podkreśla się także, że przy wyborze kary dyscyplinarnej uwzględnia się tzw. szkodliwość korporacyjną przewinienia służbowego określonego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku — Prawo o ustroju sądów powszechnych, jaką w rozumieniu powszechnego prawa karnego stanowi szkodliwość społeczna, uzupełniona elementami szkodliwości mierzonej wobec środowiska zawodowego, w którym sędzia pozostaje, z uwzględnieniem ochrony autorytetu wymiaru sprawiedliwości, wizerunku sądów oraz władzy sądowniczej i poszczególnych sędziów ją sprawujących. Rozmiar tej szkodliwości kształtują także czynniki podmiotowe dotyczące obwinionego, rozmiar szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu oraz rodzaj i znaczenie naruszonych reguł (wyrok Sądu Najwyższego — Sądu Dyscyplinarnego z dnia 20 lipca 2011 r., sygn. akt SNO 31/11, OSNSd 2011, poz. 4; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2016 roku, sygn. akt SNO 42/16, LEX nr 2149216).

Jak zasadnie wskazuje się w doktrynie, w przepisie art. 53 § 1 kk, „ustawodawca sformułował cztery dyrektywy ogólne sądowego wymiaru kary. Są to: 1) dyrektywa współmierności kary do stopnia winy sprawcy nakazująca sądom baczyć, aby jej dolegliwość nie przekraczała ustalonego stopnia winy; 2) dyrektywa współmierności kary do stopnia społecznej szkodliwości czynu; 3) dyrektywa prewencji indywidualnej nakazująca branie pod uwagę celów zapobiegawczych i wychowawczych, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego; 4) dyrektywa prewencji ogólnej o charakterze pozytywnym nakazująca wzięcie pod uwagę potrzeb w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa” (R.A. Stefański (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, Legalis 2018). Sąd dyscyplinarny, wymierzając karę, jest zatem obowiązany wziąć pod uwagę wszystkie okoliczności podmiotowe i przedmiotowe, które wpływają na jej wymiar, tak obciążające jak i łagodzące, z uwzględnieniem dyrektyw wymiaru kary, określonych w Kodeksie karnym. Oczywiście, nie ulega wątpliwości, że w odniesieniu do sędziego, ze względu na jego wiedzę, doświadczenie oraz inne cechy, które winny być nierozdzielnie związane z jego statusem, nie ma zastosowania standard tzw. przeciętnego obywatela (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2016 roku, sygn. akt SNO 73/15, LEX nr 2151442; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 roku, sygn. akt SNO 70/15, LEX nr 1941904). Należy podkreślić, że kara wymierzona za przewinienie dyscyplinarne winna spełniać kryteria proporcjonalności zachodzącej pomiędzy popełnionym uchybieniem dyscyplinarnym, a nałożoną dolegliwością. Nadto, kara wymierzona za przewinienie dyscyplinarne musi spełniać także funkcję ochronną, którą można określić jako ochronę

wymiaru sprawiedliwości w aspekcie podmiotowym oraz przedmiotowym. W aspekcie podmiotowym odnosi się ona do dobrego imienia sędziów, zaś w przedmiotowym sprowadza się do ochrony prawidłowego funkcjonowania instytucji wymiaru sprawiedliwości, w tym zachowania jego dobrego imienia w społeczeństwie. Wymierzając karę dyscyplinarną należy wziąć pod uwagę także inne okoliczności, poza faktem popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Nie w pełni można zgodzić się z podnoszonymi przez obrońcę obwinionego w odpowiedzi z dnia 18 stycznia 2019 roku na odwołanie Ministra Sprawiedliwości, twierdzeniami, iż orzeczoną karę winno się przede wszystkim dostosowywać do potrzeb prewencji indywidualnej, bowiem to indywidualny sprawca podlega ukaraniu, zaś prewencja generalna, jako wymieniona na końcu wyliczenia z art. 53 kk winna być brana pod uwagę na końcu. Podkreślenia wymaga, że ustawodawca nie dokonał hierarchizacji dyrektyw wymiaru kary, nie wskazując dyrektywy wiodącej. Zatem przy wymiarze kary, każdą z tych dyrektyw należy uwzględniać w takim samym zakresie. W postępowaniu dyscyplinarnym dyrektywa ogólnoprewencyjna nabiera szczególnego znaczenia.

W realiach przedmiotowej sprawy, nie ulega wątpliwości, że obwiniony dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego, popełniając czyny co najmniej w formie winy nieumyślnej. W początkowej fazie postępowania obwiniony tłumaczył, że nie wskazał posiadanych papierów wartościowych na skutek zapomnienia. Nie stanowi to jednak usprawiedliwienia zachowania obwinionego, na którym spoczywa prawny obowiązek rzetelnego i skrupulatnego wypełniania oświadczeń majątkowych. Na marginesie należy podkreślić, że wzór formularza, na którym obwiniony zobowiązany był wypełnić oświadczenie o stanie majątkowym, został wprowadzony do obrotu prawnego w formie rozporządzenia, a więc stanowił akt prawa powszechnie obowiązującego, którego przestrzeganie jest jednym z podstawowych obowiązków sędziego. Wymaga także podkreślenia, że od 2017 roku sędziowie wypełniają oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, co jedynie podkreśla wagę składanych oświadczeń majątkowych. Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności danej sprawy, Sąd Najwyższy stwierdza, że kryterium adekwatności kary spełni kara dyscyplinarna nagany. Kara ta wypełni także cele prewencji indywidualnej wobec sędziego i generalnej, będąc wyraźnym sygnałem braku akceptacji dla takiego postępowania. Nie ulega wątpliwości, że zachowanie sędziego w istotny sposób godzi w dobre imię środowiska sędziowskiego oraz w sądy jako instytucje, a także podważa zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, którego działalność powinna być jawna i przejrzysta. Zatem odstąpienie od wymierzenia kary, w przedmiotowym stanie faktycznym, jest zdaniem Sądu Najwyższego, niedopuszczalne. Na

podkreślenie zasługuje fakt, że przy wymiarze kary Sąd wziął pod uwagę także nienaganą dotychczasową służbę sędziego, którą bardzo wyraźnie zaakcentował sąd pierwszej instancji. W ocenie Sądu Najwyższego, zarówno względy prewencji indywidualnej, jak i generalnej, przy uwzględnieniu okoliczności podmiotowo-przedmiotowych czynu, a także dotychczasowej nienaganej służby obwinionego, przemawiają, za wymierzeniem kary nagany za poszczególne czyny oraz kary łącznej nagany.

Należy także podkreślić, że zgodnie z pismem Ministra Sprawiedliwości (DKO-[...]), na podstawie art. 69 § 2 i 2a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, z dniem 20 października 2018 roku obwiniony sędzia A. G. przeszedł w stan spoczynku. W związku z tym, powstała konieczność zmiany podstawy prawnej wymierzonej obwinionemu za popełnione czyny kary dyscyplinarnej, na podstawę właściwą dla sędziego w stanie spoczynku, tj. w przedmiotowym stanie faktycznym — art. 104 § 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Zgodnie z przepisem art. 133a § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych, w razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień dyscyplinarnych sąd dyscyplinarny wymierza karę za poszczególne przewinienia dyscyplinarne, a następnie karę łączną. W przedmiotowym stanie faktycznym, za każde z popełnionych przewinień dyscyplinarnych wymierzono obwinionemu karę nagany. Mając to na uwadze wobec sędziego A. G. wymierzono karę łączną nagany.

Mając na uwadze, powyższe Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

Kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążono Skarb Państwa stosownie do treści przepisu art. 133 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych.